



Az állványokon

Állványon dolgozni azok számára sem veszélytelen vállalkozás, akik megszokták már a több emeletnyi magasságot, s képesek keskeny pallón órákat eltölteni. Tarthatnak attól, hogy föntről szerszám hullik a fejükre, vagy éppen ők potyannak le. Különösen akkor, ha nem érik be a sok brigád körében már természetesnek gondolt reggeli pálinkával, hanem fordul még néhányszor a csapat legfiatalabbjára. Baj persze akkor is lehet, ha mindenki vigyáz. Mint ahogy hibátlanul élni, baleset nélkül dolgozni is jóformán lehetetlen. Így aztán sikernek könyvelhetjük el, ha egy üzemben, vagy vállalatnál fokozatosan csökken a balesetek száma. Ilyesmire tapasztalható a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalatnál is. Munkavédelmi tevékenységük mégsem ajánlható receptként más cégek vezetői számára, hiszen a munka jellege és feltétele minden üzemben, műhelyben más és más. Mindenesetre örülni lehet a kedvező jelenségnek; így találják a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának munkavédelmi felügyelői is: eredményesnek és követendőnek tartják azt a tevékenységet, amelyet a magas- és mélyépítőknél a fizikai dolgozók védelmében, a balesetek elkerülésére fejtenek ki.

Tavaly január elejétől szeptember végéig 46-an szenvedtek balesetet a vállalatnál, egyikük meghalt, egy dolgozó súlyosan megsérült. Mindez összesen 550 napi kényszerpihenőt okozott, s természetesen nem kis kárt az emberek és a vállalat számára. Idén november utolsó napjáig 27 baleset történt — halálos vagy csontkulásos szerencsére nem —, s a következmény: egy híján négy-száz táppénzes nap. Ez még mindig sok? Igen. Nem is elégedettek a vállalatnál, csupán bizakodva, némi jogos örömmel megállapították a vezetők: jó úton járnak.

De vajon milyen úton járnak? Valóban tettek valamit kétkézi munkásaik védelmében, vagy csupán véletlenek a kedvező szá-

mok? Mindenekelőtt, tavasszal olyan embert bíztak meg a munkavédelmi előadói teendők ellátásával, akinek már csak vizsgáznia kell a SZOT munkavédelmi továbbképző iskolájában, s felsőfokú képzettséget szerez. Nem állítom, hogy ez önmagában elegendő a hibátlan munkához, s a vállalat vezetői sem így vélekednek. Csupán — helyesen — úgy gondolják: ez az első fontos lépés. Nyilvánvaló, hogy a követelményeknek egyre jobban megfelelő munkát jól képzett, széles látókörű dolgozó végezhet.

Átdolgozták az idejét múlt vállalati munkavédelmi szabályzatot, s fölterképezték, melyek a balesetek leggyakoribb előzményei. E szerint leeső tárgyak, szerszámok okoznak legtöbbször bajt, de gyakran előfordul, hogy meguk a dolgozók zuhannak le a már említett okok miatt. Úgy tűnik, az egyéni védőeszközök fontosságáról is hiába beszélnek a szakemberek, általában addig viselik a dolgozók, amíg felettseik látják őket. Vagy addig sem. Végül: tavaly megközelítően sem volt elfogadható a balesetvédelmi oktatás, a kötelező előadásoknak csak kis hányadát tartották meg.

Mint hogy a tavalyi halálos baleset állványépítés közben történt, mostanában nagy figyelmet fordítanak a helyes állványozásra. Néhányszor kellő szigorral lépett föl a munkavédelmi előadó, a Lenin körút 40. sz. ház mellett 38 méter magas állványt építették újra, s ugyanezt követtelte néhány hónapja a Marx téri egyik csarnok vázszerkezetének cseréjekor. Annak ellenére, hogy mindkét alkalommal sürgető volt a munka. Hasonlóképpen kétszer dolgoztak a pontatlanság miatt a Petőfi Sándor sugárút 65.

számú ház falánál, valamint a posta oktatási központnál. Sok más intézkedés is tükrözi a szigorú, de nevelő szándékot, például körlevelet küldött a főmérnök és a munkavédelmi előadó minden építészvezetőnek, s közölték, hogy aki nem tartja meg a kötelező szemlét, fegyelmit kap. Nem valószínű, hogy ezt csak fenyegetésnek szánták, példa bizonyítja: olykor vezetőket is „elővesznek”, ha mulasztást követnek el. Nemrég például művezetőt küldtek haza a munkából, miután kiderült, hogy ittas.

A tüttüközökkel sajnos még még mindig sok a baj, talán minden eddiginél is több. Április közepétől szeptember végéig húsz embert küldtek haza kisebb-nagyobb mértékű ittaság miatt. Legtöbb esetben elkerülhető a baj a szigorral, de előfordul, hogy későn derül ki a részegség, akkor, amikor megtörténik a baleset. Az érdekesebb esetek közé tartozik: egyik dolgozó munkaidő után italozott, majd elesett és eltörtte a kezét. Másnap viszont azt állította, hogy a munkahelyen téglának ütötte a karját, s akkor történt a baj. Nem volt szerencséje, mert az előző napon többen látták, hogy kerékpárjával esett-kelt a munkásszálló előtt.

Novemberben tartották a magas- és mélyépítő vállalatnál a biztonságtechnikai vizsgákat. Szépen, sorban, először termelőmunkát vezetőket számoltak be, majd szakmánként külön a fizikai dolgozókat. Sok mindent kell tudni arról, hogyan előzhető meg a balesetek, de arról is, hogy mi a teendő, ha már megtörtént a baj. Például minden sérülés után fölhívják a dolgozó figyelmét arra, hogy kártérítést kérhet.

Az igyekezetből és a máris lemérhető eredményből látható, hogy a vállalatnál nem keveset tesznek a baleset megelőzése érdekében. Mindenki tudja, hogy néhány sérülés — habár nem kívánatos — velejárója a termelőmunkának. Csak hát el kell érni, hogy valóban csupán néhányról beszélhessünk.

SZIRÁK JÓZSEF

Ahol a titkok kiderülnek

A bűnügyi laboratóriumnak ma már nélkülözhetetlen szerepe van az olyan bűncselekmények tettesének felderítésében, akik után fizikális elváltozások, nyomok, bűnjelek maradnak a helyszínen. E laboratóriumok felszerelése — a Csongrád megyei Rendőrkapitányságon is — tükrözi a technika legkorszerűbb vívmányait. A krimináltechnika külön tudományág a jogtudományon belül. Együtt fejlődik a természet- és műszaki tudományok eredményeivel.

Kiss István alezredes, a Csongrád megyei Rendőrkapitányság bűnügyi technikai alosztály laboratóriumának vezetője az általános képhez hozzá tette, hogy a vele dolgozó munkatársak egyben a vizsgálatok képzett szakértői. Szakismeretük mellett a műszaki, technikai berendezések csak nekik „vállanak” a bűncselekmények kapcsán a helyszínen visszamaradt elváltozásokról. Azokat rögzítik, értékelik, véleményüket hozzátesszük. Munkatársai tehát ezért igazságügyi kriminálisztikai szakértők. Ebben a minőségben viszont rendőrök, a Belügyminisztérium bűnügyi technikai intézetének Csongrád megyei dolgozói.

Az utóbbi időben az eddigi hagyományos esetek — rablás, emberölés, betöréses lopás — mellett a közlekedéssel kapcsolatos bűncselekményeknél, például cserbenhagyásnál is segített a technika felderíteni, azt a járművet, amellyel gázoltak.

Történt, hogy egy este az Algyői úton halálra gázoltak egy gyalogost... Az ismeretlen tettes megállás nélkül hajtott tovább. A helyszínen nem maradt más, csak egy zománcdarab a kocsi-ról és az összetört jobb oldali irányjelzőből néhány üvegdarab. A bűnügyi szakértőnek sokat mondott. Annyit azonnal, hogy a kocsit GAZ-típusú. A kör hamarosan leszűkült. Két napra rá meg is találták a keresett gépkocsit. A nagy horpadásokat kikalapálták rajta, simára gittelték. A zománcdarab azonban, amely a helyszínen maradt, a kocsin pontosan beleillett egy látszólag jelentéktelen lepattogzásba. Ezt még bizonyosabbá tették a kocsi-ról vett régi festés és a helyszínen talált zománcdarab színkép-elemzésével.

Mórahalm környékén besötétedéskor vendéglő elől loptak el egy Polski-1300-as FIAT-ot, amellyel Szegedre jövet elütöttek egy kerékpárost, aki életveszélyesen megsérült. A megrongált személygépkocsit Kisteleken tartóztatták fel a rendőrök. Csupán igazoltatták vezetőjét, aki nem tudta előadni a kocsi szülő okmányokat. Arról sem tudott szá-

mot adni, hogy az autó egyik lámpája és irányjelzője mikor és hol tört ki. Lopás alapos gyanúja miatt vették őrizetbe. A kocsit elején viszont zöldszínű textilias foszlányt találtak, amelyet sztereo mikroszkóppal vizsgáltak meg és kiderült, hogy az az áldozat pulóveréből szakadt ki.

Az összehasonlító mikroszkóp, amellyel egyidőben két különböző tárgy rejtett tulajdonságait lehet vizsgálni, szinte minden titokra fényt tud deríteni. Zárszerkezetekről megállapítja például, hogy járt-e bennük ál- vagy hamis kulcs. A hajszálnyi karcolások sokszázszoros nagyításban válnak láthatóvá. Zárban, lakatban a kulcsnyílás körül az idegen eszköz nyomai minden esetben ott maradnak, kimutathatóak és azonosíthatóak is.

A szegedi járásban egy tanyában megölték egy idős, egyedül élő embert. A kiseső tanyába alig látogattak környékbeliek. Így tanú sem volt, nem látták a tettest, aki nagy summa pénz reményében végzett az öreggel. Az bizonyosnak látszott, hogy, dulakodás közben a tettesnél aktatáska is volt, benne egy üveg borral, amely összetört. A táskából az üvegdarabokat kifordította és elment. Csupán néhány forintot talált a tanyában. A kör hamarosan bezárult körülötte. A táskájában maradt szilánkok pontosan beleillettek az összetört üvegbe, amelyet akkorra sziszifuszi munkával, de összeállítottak a laboratóriumban.

Manapság már a kesztyűben dolgozó betörőknek is befellegzett. Mártély környékén sorozatosan követték el betöréseket. Azt rögtön megállapították az esetek többségéből, hogy a betörő nem egyedül, hanem többedmagával „dolgozott”. Ezt bizonyította, hogy olyan tárgyakat vittek el üzletekből, üdülőkből, amelyekkel egy ember nem bírt volna el. Legtöbb esetben csak lábnyomok maradtak a helyszínen. Egy alkalommal viszont textilias mintázatát rögzítették egy tárgyon és az vezette el a nyomozókat a betörőkhöz, akik mindannyian kesztyűt viseltek „kirándulásikon”. A házkutatáskor ugyanis előkerült az a kesztyű, amelynek mintázatát otthagya a betörők egyike.

A bűnügyi laboratóriumban dolgozóknak különösen izgalmas munka, amikor írásjegyeket vizsgálának, vagy keresik azt a személyt, aki valahonnét bélyegzőt lop el, s az illető intézmény vagy gazdaság nevében nagystílusban „vásárol”. Ebbe a körbe tartoznak az aláíráshamisítók, a névtelen leveleket írogatók is, akiket szintén előbb-utóbb lelepleznek. Egy orvossal történt, hogy névtelen levelet kapott, amelyben egy új Zsiguli árát követelték tőle, hogy azt juttassa el bizonyos helyre, megadott időpontban. Azzal fenyegették meg, hogy ellenkező esetben leleplezik, mert praxisa alatt eltett láb alól egy általa kezelt beteget. Nem is kell hangoztatni, hogy az orvos praxisa, lelkiismerete tiszta volt. A Zsiguli árát természetesen nem kapta meg a névtelen levélíró, mert hamarosan leleplezték és zsarolás miatt ítélték el.

Ahány eset, annyi munka, a laikus számára annyiféle érdekesség. Kiss István alezredes és munkatársai szakértői tevékenységének fő vonása a rendszeres kutatómunka. Azért mondják rólok, hogy tevékenységük néha az orvosra emlékeztet, mert ők is diagnosztizálnak, ami az igazság kiderítéséhez tényleg adatok alapul.

